

Medijska pismenost u nastavi *Sociologije i Politike i gospodarstva*

(održao i priredio: Igor Subotić)

1. Što je medijska pismenost?

To je jedna od ključnih kompetencija 21. stoljeća koja podrazumijeva sposobnost pristupa, analize, vrednovanja i stvaranja medijskih poruka u različitim oblicima.

2. O medijima

Pozitivno u vezi medija:

- informativna uloga
- funkcija odgoja i obrazovanja
- promicanje prava najugroženijih skupina
- promoviranje dječjih uspjeha
- humanitarne aktivnosti.

Negativno u vezi medija:

- pravo na privatnost
- povreda ugleda i časti
- prikriveno oglašavanje
- kršenje dječjih prava
- neetična vizualna komunikacija.

Još o medijima:

- izvještavanje o nesrećama, katastrofama i ubojstvima
- izvještavanje o samoubojstvima
- reklame
- jezične pogreške
- senzacionalizam
- mediji – sudovi novoga doba

3. Međupredmetne teme koje najviše uključuju ishode i sadržaje koje dovodimo u vezu s medijskom pismenošću:

Osobni i socijalni razvoj, Zdravlje

4. Medijska pismenost u nastavi Sociologije:

Svrha i opis predmeta

- važnost medija i informacijske tehnike

Domene u organizaciji nastavnoga predmeta

- prepoznavanje i kritičko promišljanje utjecaja medija

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda

- sadržajni okvir C.3. - *Mediji*

5. Medijska pismenost u nastavi Politike i gospodarstva:

Koncepti u organizaciji nastavnoga predmeta

- politička pismenost (kritičko promišljanje o utjecaju medija na oblikovanje javnoga mnijenja)

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

- izrada multimedijских/digitalnih sadržaja

O medijima i u sljedećim ishodima:

SŠ PG A.2.,

SŠ PG B.1. (ekonomska pismenost),

SŠ PG B.2.,

SŠ PG B.3.,

SŠ PG C.1. (civilno društvo),

SŠ PG C.2.

Povezanost s drugim predmetima unutar područja:

a) jezično-komunikacijsko područje:

- učenik se učenjem i poučavanjem Politike i gospodarstva osposobljava za kritičko čitanje i pisanje, oblikovanje i izražavanje vlastitoga mišljenja te se potiče razvoj medijske kulture

b) tehničko-informatičko područje:

- upoznavanje utjecaja tehnike na gospodarski razvoj, procjena društvenih posljedica razvoja tehnologije te afirmacije odgovornosti u njezinu korištenju.

PiG u strukovnim programima – prijedlog sadržaja za provedbu medijske pismenosti:

Nastavna cjelina	Okvirni sadržaji
Politika i javnost	Javnost i javno mnijenje. Tolerancija, manipulacija, autocenzura, cenzura. Tisak u RH. Hrvatska radiotelevizija.
Ljudska prava (slobode i prava čovjeka i građanina)	Prava čovjeka, građanina i državljanina
Marketing	Promocijske djelatnosti
Vaš izbor	Vaš izbor

6. Učenje i poučavanje nastavnih predmeta u vezi s medijskom pismenošću

a) materijali i izvori: nastavnici mogu rabiti pisane i multimedijске materijale (novinske članke, TV-emisije, reportaže, filmove i dr.) kao izvor za proučavanje aktualnih političkih i ekonomskih situacija; aktivnost učenika usmjerava se na kritičku analizu informacija iz medija, na korištenje digitalnih nastavnih sadržaja i aplikacija, video-konferencija i na praćenje društvenih mreža, što pridonosi boljem razumijevanju kompleksnih društveno-političkih i ekonomskih situacija

b) vrednovanje usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda: preporučljivi načini rada kojima se vrednuje učenikovo postignuće su, između ostalog, izrada multimedijских/digitalnih sadržaja.

7. Provedba medijske pismenosti izvannastavno u suradnji s pedagogima (koji trebaju biti suradnici i pomoć, a ne nadzor), psiholozima i knjižničarima.

VAŽNO: RAZLIKA MEDIJSKE I INFORMACIJSKE PISMENOSTI

Uz informacijsku pismenost učestalo se susreću termini poput računalne (informatičke), medijske, internetske/digitalne pismenosti, pri čemu valja podsjetiti da je riječ o srodnim, ali i različitim konceptima.

Kompetentnost korištenja knjižnica ili knjižnična pismenost preteča je informacijske pismenosti i zato je provode knjižničari. Informacijska je pismenost, također, jedna od ključnih kompetencija 21. stoljeća, a podrazumijeva skup vještina, znanja i stavova koji se tiče prepoznavanja informacijske potrebe, dolaženja do potrebnih informacija i njihovog vrednovanja, uporabe i stvaranja informacija na legalan i etičan način uz poštovanje ljudskih prava s ciljem zadovoljenja osobnih, profesionalnih i društvenih ciljeva.

8. Pet ključnih pitanja/konceptata za analizu/dekonstrukciju medijskih poruka

1. KONCEPT METODOLOGIJE

Svi mediji su konstruirani.

Tko je kreirao ovu poruku?

- medijske činjenice i vrijednosti
- predstavljanje stvari, ljudi, događaja i odnosa
- izostavljene ili umanjene činjenice i informacije

2. KONCEPT METODOLOGIJE

Kao sredstvo konstrukcije mediji koriste kreativne jezike koji funkcioniraju unutar vlastitih pravila. Koje su kreativne tehnike korištene kako bi privukle moju pozornost?

- obiteljske vrijednosti, prijateljstvo
- sekspeil, zabava bogatstvo, poznate osobe
- estetika i retorika

3. KONCEPT METODOLOGIJE

Različiti ljudi medije i medijske sadržaje doživljavaju na različite načine.

Kako bi različiti ljudi mogli različito razumjeti ovu poruku?

- iskustvo, obrazovanje, svjetonazor, inteligencija, političko opredjeljenje, etnička pripadnost...

4. KONCEPT METODOLOGIJE

Određene vrijednosti, stavovi ili stilovi života su kako predstavljeni, tako i izostavljeni u svakoj medijskoj poruci.

Koji su životni stilovi, stavovi i vrijednosti predstavljeni ili izostavljeni iz ove poruke?

- posljedice učinaka medijskih poruka (nisu vrijednosno neutralne)
- društvene uloge
- ljepota
- objektivno i pristrano
- sugestivnost, tendencioznost, senzacionalizam

5. KONCEPT METODOLOGIJE

Većina medijskih poruka usmjerena je na ostvarivanje profita ili moći.

Zašto je ova poruka poslana?

- informiranje, educiranje, zabavljanje; uvjeravanje
- vjerodostojnost informacija

9. PRIMJENA METODOLOGIJE

- vježba 1 – analiza reklame *VIPme – Zakon! tarifa*:

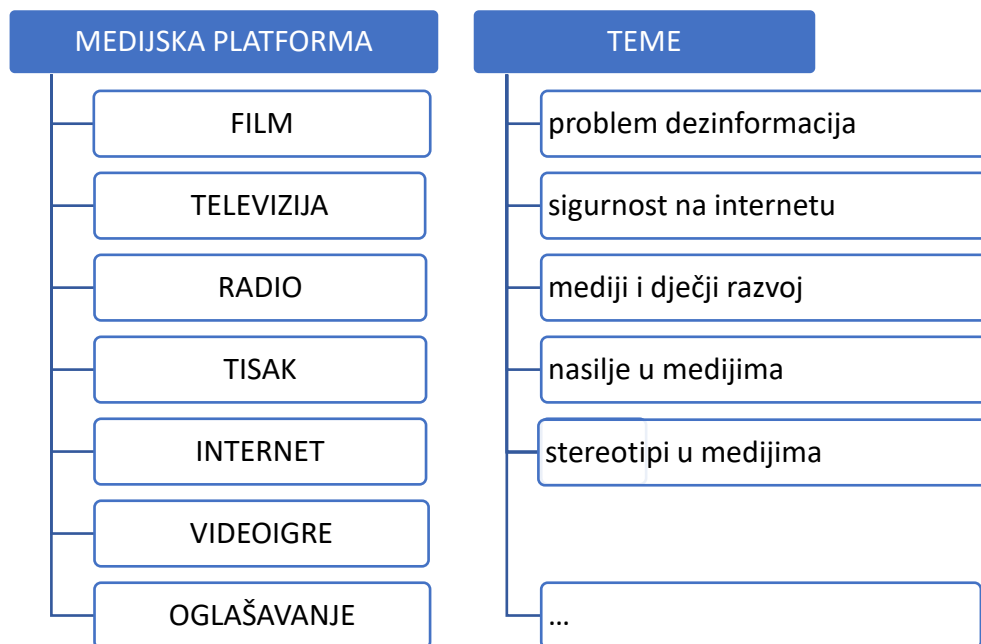
<https://www.youtube.com/watch?v=TIHmQ082OvY>

- vježba 2 - propaganda:

Svinja spašava jare / Pig rescues baby goat: <https://www.youtube.com/watch?v=g7WjrvG1GMk>

Hero pig saves a drowning goat: <https://www.youtube.com/watch?v=noTz20TB714&t=47s>

- prijedlog:

- aktualno: mediji mogu otežati, ali i olakšati nošenje sa strahom od potresa (i djeci i odraslima);

Birajmo što gledamo: kampanja za promicanje medijske pismenosti (medijska kampanja Agencije za elektroničke medije i Unicefa)

Zagreb, 8. siječnja 2021.

IGOR SUBOTIĆ, prof., Gimnazija Velika Gorica
(hrvatski.jezik.gvg@gmail.com)